

Zarándokhelyé vált Kányádi sírja

Róza nénivel, a közelmúltban elhunyt költő Nagyalambfalván élő hűgával beszélgettünk

• Kányádi Sándor költő júliusi nagyalambfalvi temetése óta nem telik el úgy nap, hogy tisztelői ne keressék fel a családi sírkertben található nyughelyét. Testvérének, Róza néninek beszámolnak a költővel kapcsolatos emlékeikről, kötődéseikről, és emlékidézésre készítenek „az árvaságban vele osztozó hűgát”.

MOLNÁR MELINDA

A bátyját gyászoló törékeny asszonynak nagyon jólesik megtapasztalnia, hogy testvérét mennyien szeretik. Mindenki köszöni a találkozást, az emlékhelyé nemesült Kányádi-házban megélt élményeket – jegyezte meg Róza néni. „De én vagyok hálás köszönettel mindenki iránt, aki eljön, és a Jóistennek, amiért ennyi ideig közöttünk tartotta.”

Képek, könyvek

Közel tíz évvel ezelőtt látogattam meg első ízben özvegy Csomor Albertné, Kányádi Rozália néni tótszorosai otthonában. Akkoriban kevés figyelmet kapott a halk szavú, de a költő hanglejtését, beszédritmusát idéző és sok-sok életrajzi emléket dédelgető Róza néni. Napjainkban rávetül a költő fivér dicsfényéből egy-egy sugár, beszélgetik: szomorkásan is szép, a falu legnagyobb szülőttéhez fűződő közös történeteikről faggatják a látogatók. Változatlanul ódzkodik a nyilvánosságtól, mégis sokaknak kell beszélnie. Úgy csörgedeznek ajkán az ízes szavak, mint egykor Sándor bácsién.

Egy évtized alatt Róza néni tisztaszobájában alig változott valami. Ugyanúgy sorakoznak kötetek asztalon, heverőn, „jegyek” mutatják, hol tart a napi olvasással. „Azok a képek azért vannak ott, mert Sándor oda szokott ülni” – mutatott az asztalfőre. Bátyja tizenegy, ő négyéves sem volt, amikor édesanyjuk elhunyt. Erősen kötődtek egymáshoz. Két éve látta utoljára. „Nagyon hiányzik nekem Sándor, családjának s az enyémnek is... Nagyon fájdalmas. Nyáron haza készült, ígérte, májusban jön. Nélküle jött el a május...”

Megmutatta a nagy becsben tartott vonalas, ipari rajzfűze-

Volt olyan nap, hogy reggel autóbusszian érkeztek, és este újabb ötvenfős zarándokcsoporthoz kellett kimennie a családi sírkertbe

FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

tet, amelyet hibátlan ábrákkal és gyöngybetűkkel töltött meg 1947-ben Udvarhelyen, az Árpád utcai fémipari szakiskolában tanult Kányádi Sándor.

„Vén szilvafák alatt”

Jó futamodásnyi és meredek az út Tótszorosból a valahai bölcsőhelyig. Kányádi György helyi református lelkészről tudjuk, hogy a nyughelyet egy Nagyalambfalván 1983-ban írt, a Felemás őszi versek című kötetben megjelent vers alapján jelölte ki Róza néni.

„Kányádi Sándor: apám nagyapám ükeim/ s a kert végében kis patak/ várnak vén szilvafák alatt.

Ha az óriási cserefa lett volna a „szemfedője”, a hantra a házból nem látta rá az emlékező. Róza néni egy korai testamentumként tekintett a Kertünk végében... című költeményre, és beteljesítette a költő kívánságát. „Kertünk végében düledő/ kövekkel kicsi temető/ százlépésnyi vagy annyi sincs/ ha jól meglépek annyi sincs/ bölcsőm helyétől hajdani/ szülőházamtól majdani/ síromig ahol őseim/ apám nagyapám ükeim/ s a kert végében kis patak/ várnak vén szilvafák alatt”.

„Nem zsákutca: csak tarisznya”

A „három fűzfánál” fekvő ház „csak tarisznya-, nem zsákutcájának” emlegetése réveteg mosolyt derített Róza néni arcára. A költő idei, szavalóversennyel ünnepeelt születésnapján Sándor bácsi „önbeteljesítő jóslatát” idézte a helyi művelődési házban összesereglett gyermekeknek. „Meglátod, ha meghalok, járdát húznak a kapunkig.” Róza néni akkor hozzáfűzte: „kicsi aszfalt már van”. Kész immár a járda, korszerűsítik az utat is. A göcsörtös törzsű, természetes fűzfa téli álomra készül. A

Köztük az is, hogy a szülőföldiek vigyáznak a költőre. A hantra nap mint nap kerülnek friss csokrok, emlékkoszorúk. A testvér pedig megpihenhet a születésekor, 1937-ben faragott, édesapjuk, Kányádi Miklós nevét rejtő kisszéken.

Zarándokvallomások

Erdély minden szegletéből voltak már látogatók, és talán nincs is olyan magyarok lakta ország, ahonnan ne érkeztek volna Kányádi-tisztelők. Elmondják: gyermekeik a költő versein nőttek fel. Egy kárpátaljai édesanya mesélte, hogy fiacskájának nehéz volt megjegyeznie a Kányádi nevet, és „kántorsándort” mondott szavalata elejére. Az Amerikából érkezett látogató azért rótt le háláját a költő sírja előtt, mert „nem felejtett el magyarul”. Hozzáfűzte, Erdélyben élő nagyapja vitte ki neki a Kányádi-verseskötetet, rímei és szókincse írták lelkébe nagy-szülei anyanyelvének gyöngy voltát. Nem tudott úgy visszatérni, hogy a becses sírhoz ne látogasson el. „Sokan járnak ki” – mondta Róza néni. „Nem gondoltam, hogy ennyien jönnek. Mindig nem vagyunk itt a háznál, a szomszédok engedik be.” A látogatásokat egy-egy csokor friss virág jelzi a hanton. De nem csak ott. Kányádi hargitafürdői házában is koszorú volt nyáron a kerítésen. Halottak napja környékén megkosorúztak az emléklekek, és valakik gyertyát is gyújtottak a kapu előtt.

A minap Róza néni nyitva találta a csűrkaput. Hátranézett a kertbe, egy csoport állt a sírnál. A zarándokok elmondták, részt vettek a

temetésen, és akkor a csűrkapun át vonult a gyászmenet. Nem tudták, hogy a kiskapu is oda vezet.

„Hideg ereszkedett”

„Hideg ereszkedett” – jegyezte meg Róza néni. Melegség érzetét keltette belépniük a Sándor bácsi által az ötvenes években a szülőház helyén épített szobákba. Amikor el kellett költözniük Budapestre, oda vitette könyveit és jó pár emléktárgyat. Az általa berendezett terekben sok fotót, kézimunkát is látni. Nap mint nap élményeket, emlékeket rónak az emlékkönyvből. Róza néni a temetés után figyelt fel a számára különösen drága, 1983-ban kelt verse, a Ha majd címűre. „Ha majd minden fal/ teli lesz könyvvel képpel/ ki öreg-székből ki pedig/ hasmánt heverőn olvasgattok/ önfeledten én szeretteim akkor/ csöndesen kilopó-dzom/ és elindulok a/ kertünk vége felé mire/ fölmerülnétek szemetek/ dörzsölgetve úgy tetszik/ hogy talán nem is voltam/ csak valamelyik könyvből/ olvastatok valamelyik/ könyvből a sok közül”. A látogatók Kányádi-köteteket keresnek. Az a lapos kő, amelyen írni tanult a falu Mózesétől, talán pótolható. Jó lenne újra a régi kávéval látnia majd Róza néninek az öreg kutat. Tavasszal, akik megérik, eldöntik, ki költözik fel a családból az (emlék)háza.